

Leef

‘De Kersentuin’ anno 2023

LEEF // 2-3

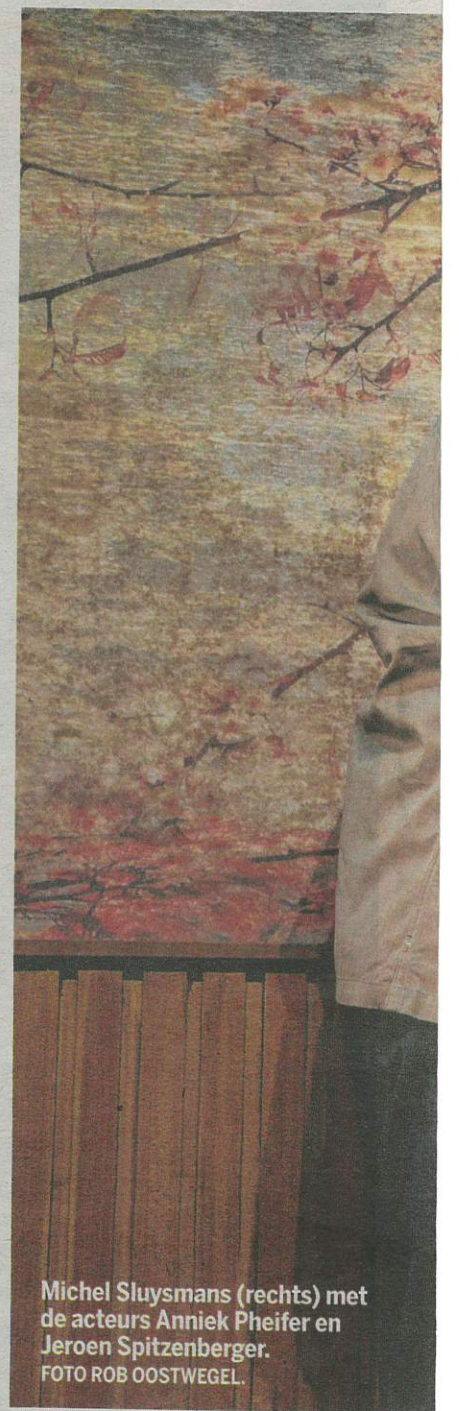
Regisseur Michel Sluysmans presenteert met Toneelgroep Maastricht een voorstelling naar ‘De Kersentuin’ van Tsjechov, maar wel verplaatst naar het nu. FOTO ROB OOSTWEGEL

INTERVIEW MICHEL SLUYSMANS

Toneelgroep Maastricht trekt klassieker van Tsjechov naar 2023

Met 'De Kersentuin' levert regisseur Michel Sluysmans van Toneelgroep Maastricht binnen één jaar opnieuw een voorstelling af die gebaseerd is op een stuk van de beroemde Russische schrijver Anton Tsjechov.

„Weemoed, nostalgie: ik herken me zelf heel erg in zijn personages. Maar we verplaatsen zijn verhalen wel naar nu.”

Michel Sluysmans (rechts) met de acteurs Anniek Pheifer en Jeroen Spitzenberger.
FOTO ROB OOSTWEGEL

SITTARD
DOOR ROB COBBEN

Het zijn lange dagen. En best wel spannend ook, zegt regisseur Michel Sluysmans van Toneelgroep Maastricht. Na met zijn cast, onder wie hoofdrolspelers Anniek Pheifer en Jeroen Spitzenberger, ruim vijf weken gerepeteerd te hebben in De Bordenhal – thuishaven van het Maastrichtse toneelgezelschap – is hij nu met zijn team neergestreken in het Toon Hermans Theater in Sittard. En de komende week volgen er nog een paar sessies in het Parkstad Limburg Theater in Kerkrade. Het zijn de dagen waarop spel en techniek op elkaar afgestemd moeten worden en als puzzelstukjes in elkaar moeten vallen. Dat is niet zo'n eenvoudige klus, legt Sluysmans uit. „In deze voorstelling komt er bijvoorbeeld opeens een muur naar beneden zakken en werken we met een draaiend podium, videoprojecties en livemuziek. Al die elementen moeten nu bij elkaar komen, op het juiste moment. Als die muur een paar seconden te vroeg daalt, dan klopt het hele plaatje niet meer. Dus dat vergt veel repeteren.” Ruim een jaar heeft hij aan de nieuwe voorstelling van Toneelgroep Maastricht gewerkt. Dat die, na *Een Meeuw* van vorig jaar, opnieuw gebaseerd is op een klassieker van Anton Tsjechov

“
Eigenlijk was Tsjechov de grondlegger van de soap zoals we die nu kennen. Opeens was er plek voor liefdesverdriet, voor kleine problemen in de grote wereld.

Michel Sluysmans,
regisseur

(1860-1904) is geen toeval. De 44-jarige Sluysmans is, al sinds hij student was op de toneelschool in Amsterdam, een groot fan van de Russische schrijver.

Waarom vind je de verhalen van Tsjechov zo bijzonder?

„Hij was een vernieuwer. Voorheen zag je in het theater alleen verhalen over goden, koningen, prinses en andere machthebbers. Maar Tsjechov schreef over gewone mensen, zonder de gezwollen taal met rijmende alexandrijnen van zijn voorgangers en tijdgenoten. Hij liet zijn personages praten in korte zinnetjes en introduceerde het realisme in het theater. Eigenlijk was Tsjechov de grondlegger van de soap zoals we die nu kennen. Opeens was er plek voor liefdesverdriet, voor kleine problemen in de grote wereld en voor grote problemen in een kleine gemeenschap. Dat was voor die tijd heel modern en zorgde voor veel herkenbaarheid bij het publiek in de zaal, meestal ook gewone mensen. Tsjechov heeft veel navolgers gekregen, maar hij was echt de eerste die dat deed. Ik herken mezelf in hem en in zijn personages. Treurend, weemoedig en twijfelend. Worstelend met de vraag hoe je het leven betekenis kunt geven in een bestaan dat zinloos lijkt. Hoe moeten we onze kinderen het leven uitleggen? We hebben het ze 'geschonken', maar wat voor een geschenk is dat eigenlijk? De mensen in Tsjechovs verhalen zijn allemaal op zoek

naar antwoorden op die vragen. Net als wij!”

Vorig jaar bracht je een bewerkte versie van Tsjechovs 'De Meeuw' uit 1896, nu heb je voor 'De Kersentuin' (1903) gekozen. Waarom?

„Dat is zijn laatste stuk en volgens velen zijn beste. Mooi detail: Tsjechov schreef in 1902 een brief aan zijn vrouw: 'Ik ben nu met een stuk bezig dat ontzettend grappig gaat worden, in ieder geval qua opzet.' Hij wilde dat er ook gelachen kon worden en dat vind ik ook heel belangrijk. Het verhaal mag dan wel serieus zijn, maar moet verteld worden met een glimlach. Het publiek moet met een goed gevoel naar huis gaan. *De Kersentuin* is een interessant stuk, omdat het zich afspeelt in een veranderende tijd. Hij schreef dit verhaal vlak voor het einde van het Russische tsarenrijk, in een onrustige tijd met veel rellen en buitenlandse conflicten. Wij zitten nu in 2023, maar er zijn veel raakvlakken. Wij leven ook in een snel veranderende tijd met alle crisissen en conflicten die daarbij horen. Scriptschrijver Jibbe Willems heeft van *De Kersentuin* een verhaal van nu gemaakt, waarin hedendaagse onderwerpen als klimaatverandering, genderongelijkheid en de kloof tussen arm en rijk een plek krijgen. Er staat geen letter meer in van de Russische schrijver, maar het ademt wel van begin tot eind de sfeer van zijn stuk uit.”

Op wat voor een manier dan?

„De Kersentuin gaat over een adellijke vrouw met een gat in haar hand. Ze is bijna blut, de schuldeisers staan op de stoep en willen haar landgoed met villa en kersentuin opeisen. Een vriend van haar probeert dat te voorkomen. Hij is een ondernemer – tegenwoordig zouden we ‘projectontwikkelaar’ zeggen – en adviseert haar om er vakantiehuisjes te bouwen. Eco-lodges, goed voor milieu en portemonnee, want daar kun je ook subsidies voor krijgen. Misschien wel een heel goed idee, want met de huurinkomsten is haar

pensioen verzekerd. Maar in een vijver in diezelfde tuin is het 6-jarige dochtertje van de vrouw een paar jaar eerder verdronken. De ondernemer ziet de kersentuin als een investeringsobject, maar voor haar gaat het vooral over weemoed, een herinnering aan een gelukkige tijd die nooit meer zal terugkeren. En dat levert een gevecht op. In het stuk spelen nog andere mensen mee, die allemaal anders reageren. Een activiste bijvoorbeeld, die het onrecht in de wereld wijt aan feit dat mannen met macht weigeren om hun positie op te geven en elke veran-

dering blokkeren. En een vijftiger die tegen de jonkies zegt niet zo te schreeuwen, omdat dat toch tot niks leidt. Voor mij staat dit verhaal symbool voor de tijd waarin we nu leven. Een tijd van vele meningen en veranderingen en waarin je je moet afvragen wat jouw rol daarin zal zijn.”

Klinkt vrij zwaar...

„De thema's die aan bod komen, zijn inderdaad best zwaar: verlies van een kind, de dreigende verkoop van alles wat je bezit, je leven veranderen en aanpassen aan een nieuwe tijd. Maar de

“
We leven in een van de rijkste landen van de wereld en eigenlijk gaat het hier ontzettend goed. Er is geen enkele reden tot klagen. Maar toch staan we tegenover elkaar en zijn de messen geslepen.

Michel Sluysmans,
regisseur

voorstelling is dat zeker niet. Tsjechov noemde het een ‘komedie in vier bedrijven’ en die ondertitel hebben we gehandhaafd. Volgens mij is het toch meer een tragikomedie, een gelaagd verhaal, met veel humor. Met acht personen – zeven minder dan in het originele stuk – die allemaal hun eigen visie op veranderingen hebben. En die ook allemaal gelijk hebben.”

Zit er een boodschap in? Wil je de mensen iets meegeven?

„Ik wil geen moralistische of politieke voorstelling maken, want ik heb de wijsheid niet in pacht, maak net als iedereen fouten. Het is niet aan mij om te zeggen wat anderen zouden moeten doen. Maar ik wil mensen wel aan het denken zetten. Waar sta je zelf in deze wereld? We leven in een van de rijkste landen van de wereld en eigenlijk gaat het hier ontzettend goed. Er is geen enkele reden tot klagen. Maar toch staan we tegenover elkaar en zijn de messen geslepen. Ik vind dat jammer en hoop dat mensen daar, na het zien van deze voorstelling, over gaan nadenken. Dat er weer meer tijd en ruimte komt voor dialoog...”

De eerste voorstelling van 'De Kersentuin' van Toneelgroep Maastricht is op 1 maart in Theater aan het Vrijthof in Maastricht. Daarna is de productie 'tot en met 1 juni te zien in diverse theaters in het land. Meer info: zie www.toneelgroepmaastricht.nl

‘De Kersentuin’ met Annik Pheifer en Jeroen Spitzenberger

De hoofdrollen in *De Kersentuin* van Toneelgroep Maastricht worden gespeeld door Annik Pheifer en Jeroen Spitzenberger. Pheifer, die in 2015 de Mary Dresselhuys Prijs won en de laatste maanden vaak op televisie te zien was in het populaire programma *De Slimste Mens*, werkte al eerder samen met Michel Sluysmans. In 2019 speelde ze in de TM-voor-

stelling *Noem het maar liefde* en in 2021 in *Vrijdag*. „We hebben aan een half woord genoeg”, zegt de regisseur. Spitzenberger, die te zien was in tv-producties als *Stanley H.* en *Het jaar van Fortuyn* en bioscoopfilms als *Mannenharten*, *Een echte Vermeer* en *Bumperkleef*, speelde ook in de TM-productie *Noem het maar liefde*. Een belangrijke rol in *De Kersentuin* is er verder

voor acteur, componist en multi-instrumentalist Beppe Costa die ook verantwoordelijk is voor de livemuziek tijdens de voorstelling. Ook Vincent Linthorst, die 1998 van de Toneelacademie in Maastricht kwam, speelt mee. Naast de gevestigde namen heeft Sluysmans jong talent geselecteerd, onder wie Nick Renzo Garcia en Liza Macedo dos Santos – beiden in 2019 afgestudeerd aan de

Toneelacademie in Maastricht – Quiah Shilue en 'Ntianu Stuger. De Maastrichtse regisseur komt later dit jaar met een nieuwe voorstelling, *Augustus Oklahoma*, van de Amerikaanse auteur Tracy Letts die daarmee in 2007 de Pulitzer Prijs voor Drama won. Sluysmans: „Dat is een heel mooi verhaal over liefde en familie, de twee belangrijkste thema's in het leven en de kunsten.”